

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 15 i 16 października 2012 na studiach pierwszego stopnia na kierunku „turystyka i rekreacja” na Wydziale Ekonomii i Turystyki (poprzednia nazwa - Wydział Turystyki) Wyższej Szkoły Handlu i Finansów Międzynarodowych im. F. Skarbka w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Krystyna Dwucet - członek PKA

członkowie: dr Jerzy Raciborski – ekspert PKA

mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA

Dominika Kita – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studentów RP

Krótką informacja o wizytacji

Wizytacja została przeprowadzona na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w trybie określonym art 49 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W dniu 27 września br. do Biura Polskiej Komisji Akredytacyjnej wpłynęło pismo dr hab. Darii Lipińskiej-Nałęcz, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w którym zwróciła się do dr hab. Marka Rockiego, Przewodniczącego PKA z prośbą o przeprowadzenie w dniu 1 października 2012 r. oceny jakości kształcenia, w trybie art. 49 ust. 4 ustawy, m. in. w Wyższej Szkole Handlu i Finansów Międzynarodowych im. Fryderyka Skarbka w Warszawie, z uwzględnieniem warunków do prowadzenia studiów na wszystkich prowadzonych w niej kierunkach, w szczególności minimum kadrowego, bazy materialnej oraz wdrożenia wymogów określonych w ustawie nowelizującej ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym, w tym efektów kształcenia.

W wyniku weryfikacji oferty kształcenia w wyżej wymienionych Uczelniach, określono kierunki studiów, na których zostanie przeprowadzona ocena programowa.

Zgodnie z § 22 ust. 3 w związku z § 18 ust. 1 Statutu PKA, Przewodniczący Polskiej Komisji Akredytacyjnej zarządzając wizytację określił jej zakres i sposób przeprowadzenia Decyzją Nr 19/2012 z dnia 28 września 2012 r. w sprawie dokonania ocen programowych na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W związku z powyższym, skoro procedura nie przewidywała przygotowania i przedłożenia przez Uczelnię raportu samooceny, raport zespołu wizytującego został opracowany na podstawie dokumentacji udostępnionej przez Uczelnię w toku wizytacji, rozmów przeprowadzonych z osobami reprezentującymi Uczelnię oraz wizytacji infrastruktury dydaktycznej i przeglądu 4 prac dyplomowych wraz z ich recenzjami. Wobec nieobecności Rektora i Dziekana, osobą reprezentującą Uczelnię był przedstawiciel Założyciela p. Marian Dyczkowski który przedstawił upoważnienie z dnia 12 października 2012 r. podpisane przez Kanclerza Uczelni „do udziału w kontrolach prowadzonych przez (...) oraz Polską Komisję Akredytacyjną w Wyższej Szkole Handlu i Finansów Międzynarodowych im. Fryderyka Skarbka w Warszawie”.

Pismem z dnia 1 października 2012 r. (BPKA-ZE/410/56,57,58/12, BPKA-ZMiFK/410/28/12 oraz BPKA-ZHiT/410/22/12) Polska Komisja Akredytacyjna zawiadomiła Uczelnię o terminie oceny programowej na kierunkach studiów wskazanych we wniosku ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, w tym na kierunku „*turystyka i rekreacja*”. Zawiadomienie, o którym mowa powyżej, zostało złożone w siedzibie Uczelni w dniu 1 października br. Zawierało prośbę o przygotowanie odrębnie dla każdej jednostki organizacyjnej i każdego z wymienionych w piśmie kierunków studiów oraz udostępnienie Zespołom Oceniającym w czasie wizytacji:

- informacji o liczbie studentów na danym kierunku, z uwzględnieniem formy i lat studiów oraz poziomu kształcenia, wg stanu na dzień 1 października br.,
- wykazu nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe oraz pozostałych nauczycieli akademickich, którzy mają prowadzić zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów w roku akademickim 2012/2013, a także dokumentację pozwalającą na ocenę spełnienia przez osoby tworzące minimum kadrowe wymagań określonych w obowiązujących przepisach prawa,
- planów studiów dla cykli kształcenia rozpoczynających się w latach 2010/2011 i 2011/2012 oraz sylabusów przedmiotów uwzględnionych w tych planach,
- programu kształcenia, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 14b ustawy, dla cyklu kształcenia rozpoczynającego się w roku akademickim 2012/2013,
- dokumentów na temat funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i jego działania na rzecz doskonalenia programu nauczania,
- statutu Uczelni i regulaminu studiów.

Ponadto w ww. piśmie zawarto prośbę o pilne przekazanie stosownej informacji wraz z potwierdzającą ją dokumentacją w przypadku, gdy kształcenie nie jest prowadzone na wymienionych kierunkach studiów.

W toku wizytacji Uczelnia ponownie została poinformowana, iż ocena odbywa się w trybie art. 49 ust. 4 ww. ustawy. Przedstawiciel władz Uczelni został poinformowany o trzymiesięcznym terminie wskazanym w art. 49 ust. 7 oraz terminami ujętymi w Załączniku nr 5 do Decyzji Nr 10/2011 Przewodniczącego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 1 grudnia 2011 r., w tym 7-dniowym terminie na ustosunkowanie się do uwag zawartych w raporcie zespołu wizytującego.

Ze względu na informację ze strony Uczelni, że w planowanym pierwotnie terminie wizytacji tj. 13 i 14 października 2012 r. nie odbywają się zajęcia dydaktyczne i Uczelnia jest nieczynna, wizytację przeprowadzono w dniach 15 i 16 października. Polska Komisja Akredytacyjna po raz *drugi* oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku studiów. *Obecna ocena jest pierwszą oceną programową*. Poprzednia wizytacja na kierunku „*turystyka i rekreacja*” była przeprowadzona w 2010 roku, a następnie działania naprawcze podjęte przez Uczelnię po tej ocenie były oceniane w latach 2011 i 2012 na podstawie raportu i informacji przygotowanych przez Uczelnię. Informacje na temat wyników wcześniejszych ocen zostały zamieszczone w Załączniku nr 3 do raportu z wizytacji.

Podczas wizytacji Zespół wizytujący - z wykazu dokumentów, o które zwrócono się do Uczelni w piśmie z dnia 1 października br. - *nie otrzymał* wykazu nauczycieli akademickich,

którzy mają prowadzić zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów w roku akademickim 2012/2013 oraz planów studiów realizowanych dla cyklu rozpoczynającego się w roku akademickim 2010/2011 i sylabusów przedmiotów realizowanych w cyklach rozpoczynających się w roku 2010/2011 i 2011/2012. Ponadto nie przedstawiono sylabusów dla programu kształcenia dla cyklu rozpoczynającego się w roku akademickim 2012/2013.

Podczas wizytacji Zespół wizytujący został poinformowany, iż kształcenie na ocenianym kierunku nie odbywa się z powodu braku studentów. Szczególnym zdarzeniem stała się rezygnacja ze studiów wszystkich studentów pierwszego i drugiego roku studiów, to znaczy 6 studentów drugiego roku i 17 studentów pierwszego roku po zaliczeniu zajęć roku akademickiego 2011/2012. Według informacji posiadanych przez Uczelnię, studenci kontynuują naukę w innych szkołach wyższych. W odniesieniu do studentów rezygnujących ze studiów w albumie umieszczono wpis "skreślony". Nie uzyskano dostępu do teczek skreślonych studentów.

Nie przedstawiono również wykazu nauczycieli akademickich mających stanowić minimum kadrowe, bowiem jak wspomniano powyżej kształcenie na tym kierunku nie odbywa się.

Termin wizytacji przypadł w okresie szczególnym, zarówno ze względu na konieczność dostosowania od 1 października 2012 roku kształcenia na wszystkich kierunkach do systemu Krajowych Ram Kwalifikacji, jak i ze względu na głębokie zmiany wewnątrz Uczelni dokonywane od lutego 2012 roku do chwili obecnej, w tym zmianę jej siedziby, struktury jednostek podstawowych oraz zaprzestania kształcenia na ocenianym kierunku.

W trakcie wizytacji nie było możliwości spotkania z Rektorem Wyższej Szkoły Handlu i Finansów Międzynarodowych ani z Dziekanem Wydziału Ekonomii i Turystyki, który powołano m.in. w miejsce zlikwidowanego Wydziału Turystyki, prowadzącego dotychczas oceniany kierunek. Nie było także możliwości kontaktu ze studentami i nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku „turystyka i rekreacja”, ponieważ pomimo zmiany terminu wizytacji na taki, w którym miały odbywać się zajęcia dydaktyczne, Zespół został poinformowany, że wszyscy studenci opuścili Uczelnię a pracowników zwolniono.

Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455) w art. 16 ust. 1 zezwala jednostkom organizacyjnym uczelni niespełniających wymagań określonych w art. 11 ust. 2 – 4 Prawa o szkolnictwie wyższym, a posiadających w dniu wejścia w życie ustawy uprawnienia do prowadzenia studiów na kierunku studiów i poziomie kształcenia, na prowadzenie tych studiów do zakończenia cyklu kształcenia, bez konieczności uzyskiwania decyzji ministra. Równocześnie w art. 16 ust. 3 ustawy zmieniającej zezwala tym podstawowym jednostkom organizacyjnym na zachowanie posiadanych uprawnień, w tym w szczególności na prowadzenie rekrutacji nowych roczników, jeżeli w okresie roku od wejścia w życie ustawy zmieniającej, tj. do 1 października 2012 r. dostosują programy kształcenia do wzorcowego opisu efektów kształcenia (którego dla kierunku „turystyka i rekreacja” nie wprowadzono) lub opisu efektów kształcenia opracowanego przez senat uczelni. Jeżeli dostosowanie programów kształcenia do przyjętego opisu efektów kształcenia nie wymaga zmian w zakresie zajęć za które można uzyskać więcej niż 30% punktów ECTS podstawowa jednostka organizacyjna może prowadzić kształcenie bez uzyskiwania opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W związku z tym głównym przedmiotem wizytacji było ustalenie, czy senat Uczelni przyjął opis efektów kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja”, oraz czy

program kształcenia pozwala na osiągnięcie tych efektów i czy jego niezbędne zmiany nie przekroczyły zakresu wymagającego uprzedniego uzyskania opinii PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

Uczelnia rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na kierunkach: *zarządzanie i marketing* oraz *finanse i bankowość* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS 3-0145-3/BW/95 z dnia 22 czerwca 1995 r., *ekonomia* - decyzją nr DNS-1-0145-331/TBM/2000 z dnia 20 czerwca 2000 r. studia magisterskie w systemie studiów dziennych, zmienionej decyzją nr DSW-3-05-4001-40-07 z dnia 2 marca 2007 r. oraz *turystyka i rekreacja* - decyzją nr DSW-3-4003-58/EK/Rej. 70/06 z dnia 7 lutego 2006 r.

Misją Wyższej Szkoły Handlu i Finansów Międzynarodowych im. F. Skarbka deklarowaną w dotychczasowych raportach samooceny jest wzbogacanie wiedzy z dziedziny ekonomii, finansów i zarządzania, turystyki oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego w kontekście zrównoważonego rozwoju, co ma być osiągnięte poprzez dążenie do prawdy, szacunek dla wiedzy i umiejętności, innowacyjność i otwartość na nowe idee, poszanowanie człowieka i przyrody.

W strategię rozwoju Szkoły wpisano sześć kierunkowych celów, których realizacja powinna służyć podniesieniu konkurencyjności Uczelni i tworzeniu wizerunku nowoczesnego ośrodka naukowego, przyjaznego studentom, pracownikom i otoczeniu. Te cele to: dostosowywanie planów i programów studiów do zmieniających się potrzeb rynku, nowoczesna infrastruktura, internacjonalizacja studiów, stworzenie zespołu kadry naukowo-dydaktycznej, sieć współpracy z uczelniami zagranicznymi oraz współpraca z przedsiębiorcami i rozwój przedsiębiorczości akademickiej.

Pod kątem realizacji tak sformułowanej misji i strategii dokonywano uprzednio oceny dotychczas realizowanego programu w latach 2010 i 2011, uznając, że pozwala on na realizację celów strategicznych.

Jednak, jak wynika z przedstawionych protokołów posiedzeń Senatu, na posiedzeniu w dniu 23 lutego 2012 roku Rektor dr hab. Michał Kelles-Krauz poinformował Senat Uczelni o planowanym wygaszeniu kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” w semestrze letnim roku akademickiego 2011/2012. Równocześnie z przedstawionej pełnej dokumentacji posiedzeń Senatu w roku akademickim 2011/2012 wynika, iż nie opracowano także nowej koncepcji kształcenia od roku 2012/2013, zgodnej z wymaganiami znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, co decyzję tę potwierdza. Tym samym dalsze ocenianie zgodności koncepcji kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” z misją i strategią uczelni jest niemożliwe. Dokumentacja posiedzeń Senatu nie zawiera także uchwały dotyczącej zasad naboru na studia kierunku „turystyka i rekreacja”, i jak wynika z wyjaśnień przedstawicieli Uczelni, naboru na rok akademicki 2012/13 nie przeprowadzono.

W Uczelni na kierunku „turystyka i rekreacja” była dotychczas realizowana koncepcja kształcenia umożliwiająca realizację wielu specjalności. Ze względu na niewielką liczbę studentów realizacja wszystkich proponowanych specjalności (touroperatorstwo, hotelarstwo i gastronomia, turystyka biznesowa, turystyka lotnicza oraz turystyka i orient, turystyka do krajów europy wschodniej) nie była w praktyce możliwa, ale pozostawały one w ofercie Szkoły i pozwalały na elastyczne dostosowywanie oferty edukacyjnej do zainteresowań studentów. Program kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” nie został dostosowany do nowego systemu Krajowych Ram Kwalifikacji.

W dotychczas realizowanej koncepcji kształcenia zakładano, że dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku dokonywać się będzie między innymi poprzez powierzanie znacznej części zajęć dydaktycznych (przedmiotów specjalizacyjnych) praktykom gospodarczym, oferowanie studentom atrakcyjnych miejsc praktyk oraz rozszerzanie współpracy międzynarodowej. Znaczny udział praktyków gospodarczych w realizacji programu studiów nie potwierdził się, natomiast dobrze dobrane miejsca praktyk i zakres współpracy międzynarodowej pozwalały oczekiwać na dopływ z zewnątrz informacji zwrotnej o realizowanych programach kształcenia.

Senat Uczelni podjął Uchwałę Nr 5/2012 z dnia 27 września 2012 r. w sprawie zatwierdzenia programu kształcenia i planów studiów według Krajowych Ram Kwalifikacji na kierunkach Finanse i rachunkowość, Ekonomia na rok akademicki 2012/2012. Nie przedstawiono uchwały w sprawie zatwierdzenia programu kształcenia i planu studiów dla ocenianego kierunku, bowiem kształcenie na tym kierunku nie odbywa się. Nie przedstawiono również uchwały Senatu ani innych dokumentów w sprawie ewentualnej likwidacji kierunku „turystyka i rekreacja”.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego³ niedostatecznie

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) W WSHiFM na Wydziale Turystyki realizowano koncepcję kształcenia opartego na różnorodnej ofercie specjalności. Ze względu na zaniechanie kształcenia, a także zaniechanie prac nad rozwojem koncepcji kształcenia, nie dostosowano programu kształcenia na tym kierunku do wymogów obowiązujących przepisów prawa.

2) Koncepcja kształcenia realizowana do 2012 r. pośrednio uwzględniała sygnały płynące z otoczenia zewnętrznego, głównie poprzez kontakt z przedsiębiorcami oferującymi miejsca praktyk dla studentów. Zaniechanie prac nad nową koncepcją kształcenia czyni bezprzedmiotową ocenę udziału interesariuszy.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

Nie przystąpiono do określenia efektów kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja” w ramach systemu Krajowych Ram Kwalifikacji, tym samym nie ma podstaw do przeprowadzenia oceny tego elementu programu kształcenia.

W dotychczas realizowanej koncepcji kształcenia określano profil absolwenta i strukturę jego kwalifikacji szeroko, w sposób budzący nawet wątpliwości co do zgodności z profilem charakterystycznym dla kierunku „turystyka i rekreacja” określonym standardami kształcenia. W szczególności w zakresie bardzo szeroko rozumianego zarządzania, a także

przygotowania absolwentów do pracy w placówkach dyplomatyczno-konsularnych, wymagających realizacji wielu przedmiotów kosztem niezbędnej wiedzy zawodowej przygotowującej do pracy w hotelach, biurach podróży i innych przedsiębiorstwach turystycznych. Korekta planu studiów dokonana od roku 2011/12 pozwalała na uznanie, że wątpliwości te zostały usunięte, wobec rezygnacji z oferty przedmiotów wykraczających poza profil kierunku turystyka i rekreacja, co było jedną z podstaw pozytywnej oceny jakości kształcenia dokonanej w 2012 r.

Ocena kompleksowości systemu weryfikacji efektów kształcenia, w tym weryfikacji efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dokonywana w toku poprzedniej wizytacji wskazywała na preferowanie ocen w zakresie wiedzy i bardzo ograniczone sprawdzanie kompetencji w zakresie umiejętności. Ponowne dokonanie analizy i oceny tego systemu w odniesieniu do zajęć realizowanych w roku akademickim 2011/2012 było niemożliwe wobec braku (nie udostępnienia) aktualnych sylabusów i kryteriów zaliczania poszczególnych przedmiotów, a także braku dostępu do prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych z kierunku „turystyka i rekreacja”.

W dotychczasowych ocenach zwracano uwagę, że zaliczenia i egzaminy odbywają się przede wszystkim w formie pisemnych lub ustnych sprawdzianów wiedzy. Dla niektórych przedmiotów uwzględniano w ocenie aktywność na zajęciach oraz przygotowanie referatów. Natomiast wskazywano niedostatek samodzielnych projektów przygotowywanych przez studentów w sposób weryfikujący ich umiejętności i pozwalający na kreatywność.

Analiza i ocena systemu weryfikacji efektów kształcenia, zarówno zmienionych w związku z korektą planów studiów realizowanych od roku 2011/2012 jak i nowych, zgodnych z systemem Krajowych Ram Kwalifikacji, nie była możliwa, bowiem dotychczasowych sylabusów nie przedstawiono, w przygotowanych dla potrzeb akredytacji przez Uczelnię przykładowych prac etapowych studentów nie było prac realizowanych na kierunku *turystyka i rekreacja*, a nowych sylabusów, uwzględniających wymagania aktualnie obowiązujących przepisów nie przygotowywano, w związku z zaniechaniem kształcenia na tym kierunku studiów.

Dla studiów na kierunku „turystyka i rekreacja”, których program kształcenia spełniałby wymogi obecnie obowiązującego prawa, zaniechano opracowania efektów kształcenia i programów oraz sylabusów dla tego kierunku.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. karty okresowych osiągnięć studenta, oraz suplementy i dyplomy ukończenia studiów prowadzona była prawidłowo, co można stwierdzić na podstawie udostępnionych teczek absolwentów. W protokołach, które zostały udostępnione w czasie wizytacji brak było nazwy kierunku studiów, co nie pozwoliło na identyfikację przynależności danego protokołu do kierunku studiów.

Zasady dyplomowania określa regulamin studiów. W roku akademickim 2011/2012 prace dyplomowe złożyło i przystąpiło do egzaminu licencjackiego 36 absolwentów. Ostatni egzamin przed terminem wizytacji odbył się 5 października 2012 r. Analiza tematów prac dyplomowych wykazuje zgodność z kierunkiem „turystyka i rekreacja”. Egzamin dyplomowy wykracza poza tematykę pracy dyplomowej. Oceny końcowe ustalane są według ścisłych reguł regulaminowych – 60% oceny wynika ze średniej ocen w okresie studiów, 20% z oceny pracy dyplomowej i 20% z oceny egzaminu dyplomowego. Oceny są różnicowane. Informacje na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia nie są dostępne.

Ze względu na brak dotychczasowych i nowych sylabusów nie można ustalić, czy oceny cząstkowe (etapowe) zostały ustandaryzowane.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

Uczelnia przygotowała ankietę absolwenta, obejmującą pytania o: ogólną ocenę studiów (skala 1-5), obszary wiedzy, których brakowało w trakcie studiów, najmocniejsze strony wydziału, poziom wiedzy przekazywanej przez prowadzących (skala A-E), ocenę zdobytej wiedzy z punktu widzenia pracodawców (skala A-F), ponowny wybór studiów, proponowane przez absolwenta zmiany, przedmioty wyróżniające się przydatnością w pracy zawodowej, nacisk(?) na naukę języków obcych (skala 1-5), wyróżniającego się wykładowcę, wykorzystane możliwości poza podstawowym programem studiów, specjalności godne polecenia, istniejące lub wskazane do utworzenia. Niestety nie były dostępne opracowania wyników tych ankiet, ani przykładowe ankiety absolwentów kierunku „turystyka i rekreacja”, dlatego ocena efektywności tego narzędzia nie jest możliwa.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Zalecenia wynikające z poprzedniej oceny jakości kształcenia, wyrażonej raportem z wizytacji w 2010 roku, stanowiącego podstawę oceny warunkowej (Uchwała Nr 1040/2010 Prezydium PKA z dnia 7 października 2010 r.), uzupełnione raportem na temat działań naprawczych przygotowanym przez Uczelnię w 2011 r. (ocena negatywna - Uchwała Nr 1022/2011 Prezydium PKA z dnia 8 grudnia 2011 r.) i wreszcie uzupełnionych we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy stanowiącym podstawę oceny pozytywnej (Uchwała Nr 3/7/2012 Prezydium PKA z dnia 23 lutego 2012 r.) dotyczyły, poza sprawami minimum kadrowego, przede wszystkim systemu punktów ECTS, a także zbyt szerokiego zakresu kształcenia, wykraczającego poza standard kierunku „turystyka i rekreacja” kosztem przygotowania zawodowego absolwentów w ramach standardu tego kierunku. Zalecenia te zostały uwzględnione w zmienionych planach studiów realizowanych od 2011/12 roku.

Od ostatniej oceny w 2012 r. zaniechano prowadzenia zajęć i dokonania zmian programowych na ocenianym kierunku.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego³ niedostatecznie

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) W Uczelni nie przeprowadzono prac dostosowujących program kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” do wymogów obowiązujących przepisów prawa, nie przygotowano zatem opisu efektów kształcenia zgodnych z KRK.**
- 2) Dotychczasowa praktyka weryfikacji efektów kształcenia preferowała sprawdziany wiedzy. Nie określono kierunkowych efektów kształcenia zgodnych z KRK ani systemu ich weryfikacji, brak sylabusów wskazujących sposób weryfikacji wiedzy, umiejętności czy kompetencji społecznych.**
- 4) Uczelnia jest przygotowana do badania losów absolwentów, ale nie uzyskano potwierdzenia, że badania takie były lub są prowadzone.**

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

Plan studiów przewidziany do realizacji od roku 2011 jest przejrzysty i logicznie skonstruowany, opiera się na podziale na bloki przedmiotów ogólnych, kierunkowych, do

wyboru i specjalnościowych. Nadal pewne wątpliwości budzi dobór treści w bloku przedmiotów ogólnych, gdzie rzeczywiście ogólne zagadnienie mieszają się z bardzo specyficznymi, jak np. protokół dyplomatyczny, turystyka uzdrowskowa czy jakość surowców i produktów spożywczych z elementami GMO, których miejsce znaleźć można w treściach przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych.

Program ten wprowadza system oceny pracochłonności zajęć formalnie zgodny z obowiązującymi w chwili jego przyjmowania przepisami. Łączna pracochłonność poszczególnych semestrów jest nie mniejsza niż 27 i nie większa niż 33 pkt. ECTS, zajęcia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych posiadają takie same wagi punktowe, a suma punktów w całym okresie studiów przekracza 180. System ECTS nie jest jednak bezpośrednio narzędziem indywidualizacji programu kształcenia – studenci mogą wybierać przedmiot do wyboru oraz blok przedmiotów stanowiących specjalność, ale nie ma to związku z systemem przenoszenia osiągnięć. W praktyce niewielka liczba studentów ograniczała dotychczas swobodę wyboru.

Ponieważ nie przygotowano planu studiów realizującego efekty kształcenia, do opracowania których Uczelnia była zobowiązana do 30 września 2012 r., nie można także ocenić czy system przenoszenia osiągnięć oparty na punktach ECTS pozwoliłby zrealizować zadanie indywidualizacji kształcenia.

W programach studiów realizowanych od lat 2010/2011 i 2011/2012 przewidziano minimalny wymiar praktyk określony standardami kształcenia – 4 tygodnie czyli 160 godz. Zarówno miejsca jak i organizacja oraz program praktyk uzyskały pozytywne oceny. W toku wizytacji sprawdzono dziennik praktyk studentki odbywającej praktykę biurową w Biurze Podróży Itaka, w terminie 30.04.2012 do 25.05.2012. Program praktyki był zbieżny z potrzebami kierunku. Praktyka zaliczona przez opiekuna ze strony zakładu pracy – Prezesa Zarządu. Wpisy w dzienniku praktyk potwierdzają zgodność terminu i zakresu praktyki z jej programem.

Ze względu na niewielką liczbę studentów organizacja zajęć w latach ubiegłych była dość korzystna. Zajęcia planowane są w zwartych blokach według stałego rozkładu w sesjach weekendowych od piątku do niedzieli, a w semestrach, w których zaplanowano mniej zajęć, w sobotę i niedzielę. Obecnie kształcenie na kierunku „turystyka i rekreacja” nie odbywa się.

W dotychczasowych ocenach jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” w WSHiFM koncentrowano się na zgodności zakładanych efektów kształcenia ze standardami kształcenia, głównie w zakresie treści kształcenia (z dominującym elementem wiedzy). Pierwotna ocena z 2010 roku była krytyczna, natomiast zmiany dokonane w planach studiów w 2011 roku pozwalały oczekiwać w większym stopniu osiągnięcia tych efektów w latach następnych. Jednak wobec braku dostępu do sylabusów realizowanych dotychczas – w roku akademickim 2011/12, nie jest możliwe stwierdzenie, że zakładane efekty kształcenia i treści programowe były wówczas w pełni zgodne z określonymi w standardach kształcenia.

Brak opisu efektów kształcenia, programu i sylabusów przygotowanych zgodnie z systemem Krajowych Ram Kwalifikacji, nie pozwala na ocenę spójności proponowanych efektów, treści, form i metod dydaktycznych.

Ocena dokonana w 2010 roku, zakończona wynikiem warunkowym, zawierała zalecenie, do ograniczenia zakresu treści objętych programem kształcenia, w szczególności poprzez eliminowanie zagadnień przewidzianych w standardach kształcenia dla drugiego stopnia

studiów, oraz zagadnień wykraczających poza profil kierunku „turystyka i rekreacja”. Zalecenia te zostały wykonane, co pozwoliło uzyskać pozytywną opinię na temat jakości kształcenia na studiach pierwszego stopnia kierunku „turystyka i rekreacja” w lutym 2012 r. Plan studiów, który był podstawą pozytywnej oceny z 2012 roku nie był zmieniany, w związku z tym nie zachodzi potrzeba jego ponownej analizy.

Do 1 października 2012 r. powinny zostać dokonane zmiany programu i planu studiów dla kierunków, do prowadzenia których Uczelnia ma uprawnienia i chce je zachować, dostosowujące kształcenie do wymogów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i przepisów wydanych na podstawie upoważnień w niej zawartych. Dla kierunku „turystyka i rekreacja” powinien zostać opracowany opis efektów kształcenia, a plan studiów i program nauczania powinien zostać dostosowany do potrzeb związanych z zapewnieniem osiągnięcia tych efektów. Uczelnia nie udokumentowała, że przeprowadziła takie działania.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego³ niedostateczna

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Programy realizowane dotychczas pozwalały przypuszczać, że efekty kształcenia określone standardami dla kierunku „turystyka i rekreacja” będą zrealizowane, ale weryfikacja tego poglądu nie była możliwa wobec nieprzedstawienia sylabusów przedmiotów. Nie określono efektów kształcenia zgodnych z KRK, nie przygotowano programów i planów zorientowanych na realizację takich efektów kształcenia.**
- 2) Brak opisu efektów kształcenia, programów i planów studiów, sylabusów przedmiotów.**

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

Obecnie kształcenie na kierunku „turystyka i rekreacja” nie jest prowadzone. Nie wskazano osób, które w przypadku uruchomienia tego kształcenia prowadziłyby zajęcia dydaktyczne na tym kierunku, w tym stanowiących minimum kadrowe, nie przedłożono zatem również dokumentacji potwierdzającej spełnienie wymogów określonych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym oraz rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. (Dz.U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), tj. posiadanie odpowiednich kwalifikacji naukowych (stopnie i tytuły naukowe) i dorobku naukowego (lub dorobku potwierdzającego doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią w przypadku profilu praktycznego), i nie przekroczenie limitu minimów kadrowych ustalonego w ustawie, zatrudnienie w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, w którym miałyby realizować zajęcia dydaktyczne - w wymiarze nie mniejszym niż określony w przepisach.

Należy zwrócić uwagę, że minimum kadrowe stanowiące podstawę pozytywnej oceny jakości kształcenia w lutym 2012 r. stanowili: zaliczeni do grupy posiadającej kwalifikacje w zakresie kierunku: 1) profesor biologii (ur. 1935 r.), 2) profesor nauk rolniczych, (ur. 1936 r.), 3) dr hab. nauk rolniczych, (ur. 1940 r.), 4) dr nauk rolniczych, (ur. 1976 r.), 5) doktor teologii (ur. 1973 r.), 6). doktor nauk ekonomicznych (ur. 1950 r), 7) dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii, (ur. 1963 r.), 8) dr nauk o kulturze fizycznej (ur. 1982 r.), 9) dr nauk o Ziemi w zakresie geografii (ur. 1949), oraz zaliczony do minimum kadrowego jako posiadający dorobek związany z kierunkiem dr hab. nauk rolniczych (ur. 1951 r.). Zespół minimum

kadrowego kształtował się stopniowo – w 2010 r. sześć osób spośród wymienionych wyżej wykazywanych było do minimum kadrowego, w tym jedną zaliczono po przedstawieniu uzupełnionego dorobku w 2012 r..

Kompetencje zespołu nauczycieli stanowiących dotychczasowe minimum kadrowe pozwalały przypisać 4 osoby do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, 2 osoby do obszaru nauk przyrodniczych, 1 osobę do obszaru nauk humanistycznych, 1 osobę do obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej, 2 osoby do obszaru nauk społecznych. Określenie efektów kształcenia w ramach obszaru lub obszarów wiedzy dla kierunku prowadzonego w zespole o tak określonych kompetencjach wymagałoby zapewne głębokich zmian programu kształcenia opartego dotychczas na standardach kształcenia.

Wobec nie prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów nie wykazano żadnego nauczyciela w minimum kadrowym. Jednoznacznie stwierdzić należy, że Uczelnia nie dostosowała programu kształcenia do obowiązujących przepisów, w tym nie dysponuje minimum kadrowym niezbędnym w przypadku ponownego uruchomienia, zgodnie z posiadanymi uprawnieniami, kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”. Do roku akademickiego 2011/12 zespół stanowiący minimum kadrowe był w ograniczonym stopniu stabilny – spośród 10 osób stanowiących minimum kadrowe w roku 2011/12, 7 było zatrudnionych w roku 2009/10, z czego 6 wykazywano w minimum kadrowym. Obecnie nie można dokonać oceny stabilności minimum kadrowego, z uwagi na brak kształcenia i kadr na ocenianym kierunku.

Ze względu na bardzo małą liczbę studentów na kierunku „turystyka i rekreacja”, relacja liczby nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego do liczby studentów była dotychczas spełniana – np. w 2010 roku było to 1:17, a według dostępnych danych w roku 2011/12 poniżej 1:10, wobec wymaganych 1:80.

Radykalna zmiana polega na ustaniu zatrudnienia wszystkich nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na ocenianym kierunku. Jak wynika z okoliczności, zmiana ta wynika z nie prowadzenia kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ niedostateczna

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Obecnie kształcenie na kierunku „turystyka i rekreacja” nie jest prowadzone. Uczelnia w chwili obecnej nie spełnia warunków kadrowych do kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”. Nie wskazano osób, które w przypadku uruchomienia tego kształcenia prowadziłyby zajęcia dydaktyczne na tym kierunku, w tym stanowiących minimum kadrowe i spełniających wymagania obowiązujących przepisów prawa.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Do czerwca 2012 r. uczelnia dysponowała pomieszczeniami dydaktycznymi i biurowymi (o łącznej pow. 2.252,10 m²) zlokalizowanymi w centrum Warszawy w budynku LIM, przy Alejach Jerozolimskich 65/79. Składały się na nie 2 duże sale wykładowe, klimatyzowane i dobrze oświetlone (na 200 i 100 miejsc), 20 sal do realizacji ćwiczeń (na 16, 20 do 30 osób i

kilka małych pokoiów seminaryjnych, niektóre bez okien), w tym laboratoria komputerowe, wielostanowiskowe biuro obsługi studentów (dziekanat) oraz pomieszczenia biurowe dla kadry administracyjnej i technicznej. Sale były dobrze wyposażone zarówno w zakresie realizacji zajęć audytoryjnych jak i praktycznych. W całym budynku dostępna była sieć WiFi a sale wykładowe posiadały tablice multimedialne oraz łącza internetowe. Wysoki poziom informatyzacji procesu kształcenia umożliwiał zdalną obsługę administracyjną studentów. Obiekt był przystosowany dla osób niepełnosprawnych.

Od czerwca 2012 r. Uczelnia została przeniesiona do tymczasowego budynku przy ul. Rydygiera 8. Uczelnia przedstawiła informacje nt. „tymczasowej bazy dydaktycznej”, wynika z niej, że do realizacji zajęć dydaktycznych wykorzystywane jest 7 sal dydaktycznych o łącznej liczbie 360 miejsc. Sześć sal wyposażonych jest w laptop i rzutnik multimedialny, jedna (sala informatyczna) w 21 laptopów oraz rzutnik multimedialny. Laptopy posiadają podstawowe oprogramowanie w tym Microsoft Office.

Infrastruktura Uczelni przedstawiona w trakcie wizytacji w niewielkim stopniu odpowiada potrzebom kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”.

Ponadto budynek, w którym mieści się siedziba Uczelni i znajduje się deklarowana baza dydaktyczna jest w znacznym stopniu zużyty. Nie jest dostosowany do potrzeb studentów z niepełnosprawnością ruchową. Nie przedstawiono żadnego dokumentu potwierdzającego prawo Uczelni do użytkowania tej infrastruktury (aktu własności, umowy najmu, innej). Nie przedstawiono informacji nt. bazy sportowej dostępnej dla studentów.

Biblioteka.

Biblioteka Uczelni w dotychczasowej siedzibie posiadała zasoby ponad 9 tys. woluminów, w tym kierunkowych z turystyki ok. 3.000, pojedyncze egzemplarze z zakresu rekreacji. Prenumerowano 5 tytułów czasopism, wyłącznie polskich. Biblioteka nie posiadała dostępu do zasobów elektronicznych, m.in. bazy czasopism pełnotekstowych, i linków do bezpłatnych czasopism i serwisów informacyjnych. Ale stworzenie elektronicznej biblioteki było deklarowane jako jeden z celów strategicznych Uczelni. Studenci mogli korzystać 3 dni w tygodniu z biblioteki uczelnianej oraz niewielkiej czytelnicy na 6 stanowisk. Ponadto za pośrednictwem strony internetowej, Uczelnia deklaruje, iż umożliwia wszystkim swoim studentom bezpłatny dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki (Bazy bibliotecznej EBSCO – 8 baz) obejmującej najobszerniejszą na świecie bazę pełnotekstowych publikacji z wszystkich dziedzin, w tym z „turystyki i rekreacji”. Jednak ze względu na brak możliwości zalogowania się do systemu trudno ocenić na ile te informacje odpowiadają rzeczywistości i czy w obecnej sytuacji dostęp do bazy funkcjonuje.

Na terenie deklarowanej bazy dydaktycznej znajduje się biblioteka należąca do innej Uczelni. Nie przedstawiono jednak żadnych wyjaśnień ani dodatkowych informacji (porozumienia) o korzystaniu z tych zbiorów. Nie udokumentowano posiadania przez Uczelnię dostępu do także dostępu do Wirtualnej Biblioteki Nauki.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego³ niedostateczna

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura Uczelni przedstawiona w trakcie wizytacji w niewielkim stopniu odpowiada potrzebom kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”. Sale dydaktyczne umożliwiają prowadzenie jedynie zajęć audytoryjnych, nie jest dostępna biblioteka własna Uczelni oraz

dotychczasowe wsparcie informatyczne. Uczelnia nie dostarczyła dowodów pozwalających na potwierdzenie prawa do użytkowania przedstawionego deklarowanego obiektu.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W toku wizytacji zapoznano się z zeszytami naukowymi „Turystyka i zdrowie” WSHiFM (Zeszyt nr 3, nr 4 i nr 5) opublikowanymi w latach 2010-2011, które Wydział Turystyki wydaje od 2009 roku. Autorami prac są nauczyciele akademicki stanowiący w analizowanym okresie minimum kadrowe na kierunku „turystyka i rekreacja” oraz pracownicy naukowci włączeni do tego minimum po uzyskaniu przez Wydział Turystyki pozytywnej opinii w lutym 2012 r., jak i osoby z poza Uczelni. Badania naukowe prowadzone przez byłych pracowników naukowych Wydziału Turystyki WSHiFM (których wyniki były publikowane w omawianych zeszytach) dotyczą m.in. przestępstw na rynku usług turystycznych, ruchu turystycznego w Polsce, turystyki kwalifikowanej, zdrowotnej, stanu zagospodarowania bazy hotelowej dla Euro 2012, a także rekreacji oraz żywności wygodnej i jej wykorzystania w turystyce. W analizowanym okresie siedmiu pracowników naukowych kierunku „turystyka i rekreacja” (stanowiących w latach 2010-2011 minimum kadrowe) opublikowało 27 pozycji w zeszytach uczelnianych. Informacji o wzbogaceniu tego dorobku nie przedstawiono. Zauważalna aktywność publikacyjna nauczycieli akademickich stanowiących wówczas minimum kadrowe z pewnością znajdowała odzwierciedlenie w procesie dydaktycznym.

Deklarowana w dotychczasowych raportach samooceny współpraca z innymi uczelniami miała charakter międzynarodowej współpracy akademickiej polegającej na wymianie studentów w ramach programu Erasmus, a także na rekrutacji studentów zagranicznych, głównie z krajów azjatyckich i afrykańskich. Współpraca międzynarodowa jednostki nie miała znamion współpracy naukowej. Uczelnia nie wykazywała także współpracy z ośrodkami naukowymi w kraju.

Podczas wizytacji nie przedstawiono informacji dotyczących współpracy naukowej i badawczej Uczelni z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego³ - nie podlega ocenie

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

W przypadku kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia nie jest wymagane prowadzenie badań naukowych. W latach 2010-2011 siedmiu pracowników naukowych stanowiących wówczas minimum kadrowe na kierunku „turystyka i rekreacja” opublikowało 27 prac (w Zeszytach Naukowych WSHiFM), co z pewnością znajdowało odzwierciedlenie w procesie dydaktycznym.

Nie przedstawiono informacji dotyczących współpracy naukowej i badawczej jednostki z innymi uczelniami w kraju i za granicą lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego, a także udziału studentów w badaniach naukowych związanych z kierunkiem „turystyka i rekreacja”.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

Rekrutacja na studia odbywała się na podstawie zgłoszeń kandydatów, dokonywanych za pośrednictwem portalu rekrutacyjnego lub bezpośrednio, bez określania dodatkowych warunków wstępnych. Rekrutacja nie miała charakteru konkursowego – o przyjęciu decydowała kolejność zgłoszeń. Rekrutację przeprowadzano dwukrotnie w ciągu roku. Ze względu na małe zainteresowanie ocenianym kierunkiem nie ustalono zasad wielkości rekrutacji – przyjmowani byli wszyscy chętni, a jak już wspomniano powyżej obecnie kształcenie na kierunku „turystyka i rekreacja” nie odbywa się z powodu braku studentów.

W roku 2012 nie przyjęto, jak wynika z analizy protokołów posiedzeń Senatu, zasad rekrutacji na studia, co zdaje się potwierdzać zamiar zaprzestania kształcenia na tym kierunku, jakkolwiek wśród uchwał Senatu brak także zasad rekrutacji na inne kierunki.

Jedynym przedstawionym podczas wizytacji dokumentem, który odnosi się do systemu oceny osiągnięć studentów jest *Regulamin Studiów WSHiFM*, zawiera on ogólne zasady zaliczania przedmiotów, mówi o obowiązkach nauczyciela akademickiego dotyczących informowania studentów o programie zajęć, treściach sylabusów, zasadach pracy na zajęciach, kryteriach zaliczenia zajęć, wymaganiach egzaminacyjnych oraz terminie i miejscu odbywania konsultacji. Zasady te są zrozumiałe i przejrzyste, jednak wątpliwości budzą opłaty wynikające z *Zarządzenia nr 002/2012 Kanclerza WSHiFM z dnia 15 lutego 2012 roku w sprawie zmiany zarządzenia nr 006/2011 Kanclerza WSHiFM z dnia 11 maja 2011 roku w sprawie dodatkowych opłat za studia w WSHiFM*. Zgodnie z Zarządzeniem konsultacje z prowadzącymi zajęcia są dla studentów odpłatne (nie wynika to wprost z *Umowy pomiędzy Uczelnią a Studentem*), ponadto egzaminy poprawkowe oraz komisyjne są odpłatne co jest sprzeczne z Art. 99a. ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Należy zatem wskazać, że co najmniej niektóre z elementów systemu oceny osiągnięć studentów naruszają przepisy obecnie obowiązującego prawa.

Ocena mobilności studentów stworzonych poprzez strukturę i organizację programu ocenianego kierunku oraz działań wspierających mobilność studentów, w tym wiedzy na temat systemu ECTS nie jest możliwa z powodu braku programu kształcenia oraz kontaktu z nauczycielami akademickimi i studentami.

W przedstawionych przez Uczelnię dokumentach można dostrzec, że w Uczelni realizowana jest wymiana międzynarodowa (w księdze albumów widnieją osoby studiujące w ramach programu ERASMUS), nie przedstawiono natomiast żadnych danych nt. liczby studentów wyjeżdżających i przyjeżdżających w ramach programów wymiany międzynarodowej, ani umów partnerskich potwierdzających współpracę w tym zakresie. Uczelnia nie przedstawiła również żadnych dokumentów opisujących organizację wymiany międzynarodowej studentów, niemożliwa jest zatem ocena krajowej i międzynarodowej mobilności studentów w WSHiFM.

Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej w tym zakresie jest niemożliwa wobec braku kontaktu ze studentami.

System pomocy materialnej w Uczelni reguluje przyjęty *Zarządzeniem nr 007/2011 Rektora WSHiFM z dn. 15 września 2011 r. Regulamin pomocy materialnej dla studentów WSHiFM*. Przedstawiony przez Uczelnię dokument nie był kompletny (nie zawierał załączników do regulaminu) zatem nie jest możliwa kompletna ocena prawidłowości zasad przyznawania pomocy materialnej dla studentów. Niemożliwa była również ocena dokumentacji

stypendialnej, która jak poinformował pełnomocnik Kanclerza WSHiFM, została zabezpieczona przez policję w związku z toczącym się postępowaniem w sprawie nieprawidłowości związanych z przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów.

Pomimo braku pełnej dokumentacji stypendialnej w części podstawowej *Regulaminu pomocy materialnej dla studentów WSHiFM* dostrzec można wady, przykładowo w §11 ust. 1 wskazuje się na terminy składania wniosków stypendialnych. Z brzmienia tego przepisu wynika, że w regulaminie wprowadzono zawyżony termin prawa materialnego, z upływem którego student traci prawo do uzyskania świadczenia, chociażby spełnił kryteria ustawowe.

Wyjaśnienia wymaga również § 5 ust. 3, który stanowi „Wysokość stypendium może ulec zmianie w trakcie roku akademickiego”. Przepisy umożliwiające obniżenie wysokości świadczeń pomocy materialnej w trakcie trwania roku już po wydaniu decyzji są sprzeczne z prawem, art. 155 k.p.a. stanowi, iż decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być uchylona tylko za zgodą strony i tylko przez organ administracji publicznej, który ją wydał, lub przez organ wyższego stopnia. Regulamin nie odnosi się jednak do tej kwestii.

W trakcie wizytacji poinformowano o systemie informatycznym wspierającym organizację procesu kształcenia Ekstranet Studenta (jest o nim mowa również w *Umowie pomiędzy Uczelnią i Studentem* oraz *Regulaminie Studiów WSHiFM*), jednak nie umożliwiono zalogowania się do niego celem oceny jego funkcjonalności.

Dokumentacja wskazuje na wady systemu opieki dydaktycznej. Na przykład wszelkie formy konsultacji z prowadzącymi zajęcia są dla studentów dodatkowo płatne - nie jest to przedmiotem umowy student-uczelnia (*Zarządzenie nr 002/2012 Kanclerza WSHiFM z dnia 15 lutego 2012 roku w sprawie zmiany zarządzenia nr 006/2011 Kanclerza Wyższej Szkoły Handlu i Finansów Międzynarodowych im. Fryderyka Skarbka z dnia 11 maja 2011 roku w sprawie dodatkowych opłat za studia w WSHiFM*). Cennik opłat uwzględnia m.in. „konsultację z prowadzącym zajęcia – 60 zł za jedną konsultację z jednego przedmiotu”, „dodatkową konsultację z prowadzącym zajęcia po zakończeniu semestru - 200 zł za przedmiot”, „przedłużenie terminu dodatkowej konsultacji z prowadzącym zajęcia po zakończeniu semestru – 100 zł za przedmiot”.

Cały system odpłatności za studia w WSHiFM jest bardzo zawyżony i zawiera liczne wady prawne. Podstawowy dokument regulujący warunki studiowania w WSHiFM – *Umowa pomiędzy Uczelnią a Studentem* posiada klauzule abuzywne uznane przez UOKiK za niedozwolone w umowach cywilnoprawnych związanych z usługami edukacyjnymi.

W przedstawionym, obowiązującym wzorcu umowy § 4 ust. 8 stanowi, że „Oprócz czesnego, o którym mowa w ust.2 Student może być zobowiązany do poniesienia kosztów świadczeń dydaktycznych wykraczających poza podstawowy zakres świadczeń objętych niniejszą umową, uregulowanych w *Regulaminie Opłat*”. Z analizy *Regulaminu Opłat* wynika, że odwołuje się do kolejnych zarządzeń Kanclerza Uczelni, które określają wysokość opłat licznych usług edukacyjnych (stanowi o tym cały § 5 *Regulaminu Opłat*).

Tak skonstruowane przepisy noszą znamiona klauzuli niedozwolonej UOKiK o numerze wpisu 642 (zabrania stosowania klauzul, które ograniczają regulacje w kwestii wysokości opłat za studia do samodzielnej decyzji władz Uczelni).

Dodatkowo należy podkreślić, że pobieranie opłat wymienionych w § 5 *Regulaminu Opłat* jest sprzeczne z art. 99a. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który stanowi, że od 1 stycznia 2012 r. „Uczelnia nie pobiera opłat za rejestrację na kolejny semestr lub rok

studiów, egzaminy, w tym egzamin poprawkowy, egzamin komisyjny, egzamin dyplomowy, wydanie dziennika praktyk zawodowych, złożenie i ocenę pracy dyplomowej oraz wydanie suplementu do dyplomu." W *Regulaminie Opłat* wskazuje się na opłaty za rejestrację na kolejny semestr lub rok studiów, egzamin poprawkowy, egzamin komisyjny. Ponadto *Zarządzenie nr 002/2012 Kanclerza WSHiFM z dnia 15 luty 2012 roku w sprawie zmiany zarządzenia nr 006/2011 Kanclerza WSHiFM z dnia 11 maja 2011 roku w sprawie dodatkowych opłat za studia w WSHiFM* wymienia katalog wielu opłat, w tym m.in. opłaty za uzyskanie tytułów zawodowych licencjata i magistra oraz wydanie dokumentów związanych z potwierdzeniem uzyskania tytułu zawodowego.

Umowa pomiędzy Uczelnią a Studentem zawiera również drugi przepis noszący znamiona klauzuli niedozwolonej UOKiK o numerze wpisu 790 (zabrania się stosowania odsetek innych niż ustawowe), mianowicie w § 4 ust. 7 zastrzega się, że „Uczelnia corocznie podwyższa wysokość czesnego o wskaźnik inflacji określony przez Prezesa GUS (...)” informując o tym za pośrednictwem strony internetowej.

Przedstawiona dokumentacja nie pozwala na stwierdzenie, że Uczelnia stwarza warunki rozwoju społecznego i zawodowego studentów. Wszystkie dokumenty związane z aktywnością Biura Karier oraz nielicznych programów realizowanych przez to Biuro ograniczały się do notatek opisujących założenia koncepcyjne kilku inicjatyw, nie przedstawiono żadnych dowodów na faktyczne działania w tym zakresie.

Nie przedstawiono również żadnych dokumentów pozwalających ocenić aktywność organizacji studenckich, w tym samorządu studentów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego³ niedostateczna

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) **Zaprzestano faktycznie kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” (jakkolwiek nie przedstawiono dokumentów stwierdzających likwidację lub zawieszenie tego kształcenia), w związku z czym brak w Uczelni zasad rekrutacji na ten kierunek.**
- 2) **Nie przedstawiono, poza Regulaminem studiów, dokumentacji pozwalającej na analizę systemu oceny osiągnięć studentów, w tym w szczególności standaryzacji ocen.**
- 3) **Uczelnia nie przedłożyła dokumentacji pozwalającej na stwierdzenie stworzenia warunków wspierających wymianę krajową i międzynarodową studentów.**
- 4) **Nie przedstawiono obowiązującego w jednostce systemu opieki naukowej i dydaktycznej, którym objęci byli studenci, a także który miałby zastosowanie w przypadku ponownego uruchomienia kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”. System odpłatności za studia i pomocy materialnej zawiera wady, w tym związane z bezpodstawnym pobieraniem opłat i stosowaniem niedozwolonych postanowień w umowach ze studentami.**

8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

Formalne wdrażanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia odbywa się w Uczelni od kilku lat, w szczególności Uchwałą Senatu nr 7/092009 z dnia 28 września 2009 r. powołano Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, którego realizacją zajmuje

się Uczelniany Zespół do Spraw Jakości Kształcenia. Jednak ocena jego funkcjonowania dokonana uprzednio (w 2010 roku) była krytyczna – uznano wprowadzenie formalnych ram systemu, zalecono zmodyfikowanie systemu ankietyzacji w zakresie oceny nauczycieli akademickich i opracowanie ankiety dla absolwentów uczelni. Postulowano także udział studentów w działaniach dotyczących zapewnienia jakości kształcenia, w tym w opiniowaniu planów i programów studiów, okresowe przeglądy planów i programów nauczania oraz ich efektów przez powołane zespoły.

Obecnie obowiązujący w Uczelni system zapewnienia jakości kształcenia został ustalony i zatwierdzony Uchwałą nr 2/2012 Senatu z dnia 27 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia. Uchwała ta określiła cele wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz powołanie przez Rektora Zespołu ds. Jakości Kształcenia, którego zadaniem ma być koordynacja prac w zakresie działań związanych z zapewnieniem jakości kształcenia, analiza stanu zatrudnienia kadry, nadzór nad przebiegiem ankietyzacji i hospitacji. W skład Zespołu mają wchodzić: dziekani, dziekanat, biblioteka, Biuro Karier oraz przedstawiciel Samorządu Studenckiego. Nie przedstawiono dokumentu w sprawie powołania Zespołu.

Celem zaś uczelnianego systemu jest w myśl tej Uchwały Senatu - stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia, podnoszenie poziomu efektywności procesu kształcenia w uczelni, tworzenie procedur oceny poziomu i warunków kształcenia oraz programów studiów uwzględniających systemy stosowane w innych krajach europejskich, wspomaganie rozwoju studentów i kadr akademickiej, zwiększenie mobilności studentów w kraju i za granicą oraz podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności oferty edukacyjnej Uczelni. System ten obejmować ma monitorowanie i ocenę procesu kształcenia, jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, dostępności informacji na temat kształcenia, mobilności studentów, gromadzenie opinii absolwentów o przebiegu odbytych studiów, a także gromadzenia opinii pracodawców o poziomie przygotowania zatrudnianych absolwentów.

Elementami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia są wydane w dniu 22 marca 2012 r. Zarządzenie nr 009/2012 w sprawie wzoru ankiety i arkusza hospitacji zajęć dydaktycznych służący do oceny zajęć dydaktycznych przez studentów, a także Zarządzenie nr 010/2012 w sprawie oceny pracownika naukowo-dydaktycznego służące do oceny działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz wydane w dniu 10 kwietnia 2012 r. Zarządzenie nr 012/2012 w sprawie monitorowania kariery zawodowej absolwentów w celu zebrania opinii na temat realizacji procesu dydaktycznego oraz oceny ogólnego poziomu satysfakcji z ukończonych studiów.

Na podstawie dokumentów przedstawionych w czasie wizytacji stwierdzono, iż na posiedzeniach Senatu była omawiana problematyka związana z elementami systemu jakości kształcenia, jednakże dokumentacja ta prowadzona jest w sposób bardzo lakoniczny, i ogranicza się tylko do zasygnalizowania problemu bez jakiegokolwiek ich omówienia, a zatem nie było możliwe w jakim zakresie sprawy dotyczące jakości kształcenia m. in. na ocenianym kierunku studiów były omawiane na posiedzeniach Senatu.

Niestety w trakcie wizytacji nie przedstawiono dokumentacji źródłowej, opracowań zbiorczych ani przykładów zastosowania mechanizmów przewidzianych uczelnianym systemem.

Prezentowano przygotowane wzory ankiet studenckich, absolwentów oraz hospitacji zajęć dydaktycznych oraz zbiór ankiet studenckich przeprowadzanych w latach akademickich

2009/2010 – 2012/2013. Uwagę zwraca fakt, że ankiety studenckie dotyczące roku akademickiego 2012/2013 zostały przeprowadzone w czerwcu roku 2012 – zatem przed rozpoczęciem roku akademickiego 2012/2013 (dotyczyły 3 nauczycieli). Dowodzi to braku nadzoru nad procesem ankietyzacji. Pozostałe ankiety dotyczyły roku akademickiego 2010/2011 - oceniono 7 nauczycieli, oraz roku akademickiego 2009/2010 oceniono 5 nauczycieli. Nie przedstawiono żadnych informacji nt. sposobu wykorzystania ankietyzacji.

Uchwała 4/2012 Senatu WSHiFM stanowi, że za realizację zadań związanych z zapewnianiem jakości kształcenia w Uczelni odpowiada Zespół do Spraw Jakości Kształcenia. Nie przedstawiono dokumentu powołującego ten Zespół, jego składu ani planu działania. Nie możliwa jest zatem ocena efektywności działania tego zespołu ani ocena udziału studentów w pracach zespołu. Nie jest także możliwa ocena udziału studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja - Uczelnia nie przedstawiła żadnych dokumentów potwierdzających udział studentów w tym procesie.

Praktyka działania uczelni, zaobserwowana w trakcie wizytacji wskazuje na niewielki udział w decyzjach strategicznych i ich realizacji organów statutowych Uczelni. Nieobecność Rektora i Dziekana w siedzibie Uczelni, składanie oświadczeń w sprawie realizacji procesu dydaktycznego przez Kanclerza czy przedstawiciela Założyciela, którzy zgodnie ze Statutem w sprawach tych kompetencji nie posiadają, zaprzestanie prac nad rozwojem kierunku Turystyka i Rekreacja w chwili uzyskania pozytywnej opinii PKA w przedmiocie jakości kształcenia na tym kierunku (luty 2012) pokazują na niewielki wpływ innych interesariuszy wewnętrznych, poza Założycielem, na strategię uczelni.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) W Uczelni opracowano formalne podstawy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, ale nie potwierdzono faktycznego funkcjonowania tego systemu.**
- 2) Nie przedstawiono dokumentów pozwalających na stwierdzenie, iż pracownicy Uczelni i studenci uczestniczą w procesie zapewnienia jakości kształcenia, natomiast zauważono wykonywanie kompetencji organów statutowych Uczelni przez przedstawicieli Założyciela, co nie jest prawidłowe.**

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku					X
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji					X
program studiów					X
zasoby kadrowe					X
infrastruktura dydaktyczna					X
prowadzenie badań naukowych	-	-	-	-	-
system wsparcia studentów w procesie uczenia się					X
wewnętrzny system zapewnienia jakości				X	

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Na Wydziale Ekonomii i Turystyki (dawniej Wydział Turystyki) kształcenie na kierunku „turystyka i rekreacja” nie jest faktycznie prowadzone. Nie przedstawiono jednak Uchwały Senatu w sprawie likwidacji lub zawieszenia kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”. Posiadając uprawnienia do prowadzenia kształcenia na tym kierunku studiów nie udokumentowano również dostosowania programu kształcenia do wymogów znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i przepisów wydanych na podstawie upoważnień w niej zawartych, m.in. nie określono obszaru/obszarów/ wiedzy, w którym ma być realizowane kształcenie, zakładanych efektów kształcenia zgodnych z KRK i profilu tego kształcenia. Wobec nie prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów nie wykazano również żadnego nauczyciela akademickiego w

minimum kadrowym, zatem jednoznacznie należy stwierdzić, że Uczelnia nie dostosowała programu kształcenia do obowiązujących przepisów, w tym nie dysponuje minimum kadrowym niezbędnym w przypadku ponownego uruchomienia, zgodnie z posiadanymi uprawnieniami, kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”.

W Uczelni opracowano formalne podstawy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, jednakże nie potwierdzono faktycznego funkcjonowania tego systemu.

Ze względu na brak pracowników i studentów nie sposób ustalić wpływu interesariuszy wewnętrznych na zapewnienie jakości kształcenia, natomiast zauważono wykonywanie kompetencji organów startowych Uczelni przez przedstawicieli Założyciela, co nie jest prawidłowe.

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego

Dr hab. Krystyna Dwucet